

Uniek en oneindig
waardevol

3

de menselijke persoon

“God sprak: ‘Nu gaan Wij de mens maken, als beeld van
Ons, op Ons gelijkend...’

En God schiep de mens als zijn beeld; als het beeld van
God schiep Hij hem; man en vrouw schiep Hij hen.”

Genesis 1, 26-27

We spreken veel en vaak over groepen mensen: verschillende gemeenschappen, etnische groepen, leeftijdsgroepen, religieuze groeperingen, de armen, de zieken etc. Maar we mogen niet vergeten dat deze groepen bestaan uit individuele personen. En nog belangrijker: iedere individuele persoon is gemaakt als beeld en gelijkenis van God, en daarom bezit iedere persoon dezelfde waardigheid die nooit geschonden mag worden. De waardigheid van de menselijke persoon is de basis voor de gehele sociale leer van de Kerk. Alle rechten, vrijheden en verantwoordelijkheden van de menselijke persoon zijn geworteld in een door God geschonken waardigheid.

Lees de DOCAT nummers 47-62.

Wat zegt de DOCAT?

- 1 Wat zijn volgens nummer 51 de twee dimensies van iedere zonde?
- 2 Wat bedoelt de Kerk met de eenheid van de menselijke persoon?
- 3 Wat is het doel of de bedoeling van de menselijke vrijheid?

Wat zegt de Bijbel?

- 1 Volgens 1 Johannes 3, 1-2 worden we kinderen van God genoemd. Waarom?
- 2 Wat leert 1 Korintiërs 3, 16-17 ons over hoe we moeten omgaan met anderen en met onszelf?
- 3 Lees 1 Korintiërs 6, 12. Wat zegt volgens jou Paulus over vrijheid? Welke dingen zijn dan wel volgens de wet, maar helpen je niet om te leven naar Gods liefde?

Gesprek

- 1 Denk je dat het belangrijk is om je eigen waardigheid te erkennen en te respecteren voordat je de waardigheid van een ander kunt erkennen en respecteren? Waarom wel, waarom niet?
- 2 In nummer 51 staat: "Het erkennen en benoemen van de zonde is de eerst stap om zich van de zonde te bevrijden." Wat betekent dat? Hoe kun je dat concreet invullen?
- 3 Op welke manier zijn mannen en vrouwen gelijk? En als ze verschillen, op welke manier dan?
- 4 Als we ons geweten niet op een goede manier vormen, zal het geen betrouwbare gids zijn voor de keuzes die we maken. Wat zijn manieren waarop mensen hun geweten kunnen vormen? Wat kun jij doen om je geweten op een goede manier te vormen?

Reflectie

Veel populaire psychologie focust op het "vinden van jezelf", "ontdekken wie je bent". Daarvoor moet ik mijn emoties en beweegredenen begrijpen, mezelf aanvaarden zoals ik ben, mezelf volledig ontplooien en zo verder. Zie je de rode draad? Het is allemaal "ik, ik, ik!" De Kerk biedt een andere weg naar levensvervulling, met levensvervulling als iets dat we niet op eigen houtje bereiken. Het gaat er om de naaste lief te hebben, zoals God ons liefheeft. De constitutie Gaudium et spes, geschreven tijdens het 2e Vaticaans Concilie, wijst op de "gelijkheid tussen de eenheid van de goddelijke personen en de eenheid van de kinderen van God in waarheid en liefde. Deze gelijkheid wijst erop, dat de mens, die op aarde het enige schepsel is dat om zichzelf door God is gewild, zichzelf alleen volledig kan vinden in de oprechte gave van zichzelf" (GS 24). God is een Drie-eenheid van personen, een gemeenschap van onderlinge liefde. We zijn geschapen naar zijn beeld en gelijkenis. Daarom kunnen wij alleen levensvervulling vinden als we leren hoe we onszelf in liefde aan de ander kunnen geven.

- 1 Denk je dat begrijpen wat het betekent om kind van God te zijn, een belangrijke stap is op weg naar het liefhebben van je naaste? Waarom wel of waarom niet?
- 2 Brengt het leven in gemeenschap ons dichter bij onszelf? Wat betekent het om dicht bij jezelf te zijn?
- 3 Denk aan alle gemeenschappen waar jij deel van uitmaakt. Wat verenigt jou met elk van deze gemeenschappen? Hoe geeft elke gemeenschap mee vorm aan wie jij bent?

Actie

- 1 Ken jij iemand die zich eenzaam of uitgesloten voelt? Kijk of je die persoon de hand kunt reiken, zodat die zich erkend voelt en voelt dat hij of zij erbij hoort.
- 2 Kies één of twee manieren om je geweten te vormen zoals je hebt uitgewisseld bij Gesprek nr. 4. Probeer op die wijze je geweten de komende week te vormen.
- 3 Bedenk wanneer je iemand alleen hebt beoordeeld als wel of niet nuttig voor jou. Wanneer zie je deze persoon weer? Bedenk hoe je anders met die persoon om kunt gaan.

Op 10 december 1948 nam de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens aan. Na de verschrikkingen en misdaden van de Tweede Wereldoorlog wilde de internationale gemeenschap een betere bescherming bieden aan mensen en volkeren. Deze rechten worden “mensenrechten” genoemd, omdat zij niet door een overheid worden verleend vanwege persoonlijke verdienste of privilege, maar omdat iedere persoon ze bezit, gewoon omdat hij of zij een mens is, geschapen naar het beeld en de gelijkenis van God.

In het eerste artikel van de Verklaring staat: “Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren. Zij zijn begiftigd met verstand en geweten, en behoren zich jegens elkander in een geest van broederschap te gedragen.” Onze rechten zijn geworteld in onze waardigheid, waarmee wij zijn bekleed omdat we personen zijn naar het beeld en de gelijkenis van God. Bij deze rechten horen ook verantwoordelijkheden, waaronder het opkomen voor en het beschermen van de rechten van anderen.

Lees de DOCAT nummers 63-68.

Wat zegt de DOCAT?

- 1 Wat zijn rechten van de mens, en hoe verhouden ze zich tot de wetten van een wetboek?
- 2 Wat is het meest fundamentele mensenrecht? Kun je ook andere belangrijke mensenrechten noemen?

Wat zegt de Bijbel?

- 1 Het boek Spreuken (hoofdstuk 31) vertelt over advies van een moeder aan haar zoon die een toekomstige koning is. Lees de verzen 8-9. Hoe moet iemand die macht en gezag heeft mensen in nood helpen?
- 2 Lees Psalm 82, 3-4 en Jesaja 1, 17. Hoe moeten wij volgens deze verzen handelen? Wat vraagt God van ons?

Gesprek

- 1 We leven in een samenleving die vaak de nadruk legt op rechten en veel minder op verantwoordelijkheden. Hoe kun je anderen aanmoedigen om niet alleen aan hun rechten te denken, maar ook aan hun plichten?
- 2 Welke mensenrechten, denk jij, lopen in jouw omgeving het meeste gevaar om te worden genegeerd of zelfs ontkend? Wat moet er gebeuren om deze rechten te beschermen? Wat kun jij daarbij zelf doen?

Actie

- 1 Ga naar de website van de Verenigde Naties en lees de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens: www.un.org/en/universal-declaration-human-rights.
- 2 Maak een lijst van de rechten die jij het meest belangrijk vindt. Bedenk hoe je de plichten die bij deze rechten horen beter kunt vervullen.
- 3 Offer iets op (een dag geen vlees eten, of geen muziek luisteren, een dag niet gamen etc.) als een vorm van gebed voor de mensen van wie de mensenrechten niet worden gerespecteerd of beschermd.
- 4 Denk na: geeft het recht van vrijheid van meningsuiting je ook het recht tot beledigen?

Reflectie

Het woord “plicht” heeft soms een negatieve klank. Het is iets dat je moet doen, of je het nu wil of niet. Maar als onze rechten gebaseerd zijn op onze waardigheid als menselijke persoon, dan geldt dat ook voor onze plichten. De Bijbel zegt ons wat het betekent om te leven volgens onze menselijke waardigheid, waarmee we bekleed zijn als kinderen van God. En de eerste twee “plichten” die we hebben, staan in de twee grote geboden: we moeten God liefhebben en onze naaste liefhebben. Deze plichten zijn geen “juk” dat we moeten dragen en dat ons belet om aan onze eigen belangen te denken. Ze zijn waartoe wij geschapen zijn. We leven niet zoals we bedoeld zijn wanneer we de plichten negeren die verbonden zijn aan onze rechten. Zoals paus Johannes XXIII zei: “Wanneer je jouw rechten opeist, maar daarbij je plichten verzaakt of maar half nakomt, dan is het als een huis bouwen met de ene hand en het met de andere hand afbreken.”

- 1 Wat gebeurt er volgens jou wanneer iemand zijn mensenrechten opeist zonder dat hij de plichten die erbij horen vervult?
- 2 Welk mensenrecht is voor jou persoonlijk het belangrijkste? Welke plichten horen volgens jou bij dat recht?

In de 20e eeuw stierven er tussen de 300 en 500 miljoen mensen aan de pokken. Dit is een besmettelijke ziekte met griepachtige symptomen en blaren die bijna het gehele lichaam bedekken. In 1980 werd vastgesteld dat de ziekte was uitgeroeid dankzij een wereldwijde vaccinatiecampagne. Wetenschappelijke vooruitgang in de geneeskunde had geleid tot inzicht in de ziekte en preventie door vaccinatie. Dankzij technologie heeft nu een virus dat ooit een van de grote doodsoorzaken was nog slechts een plekje in enkele laboratoria.

De wetenschap kan onze kwaliteit van leven geweldig verbeteren, maar ook misbruikt worden. Het is niet zo dat we dingen moeten doen, omdat we ze nu eenmaal kunnen doen. Met de vooruitgang in wetenschap en de technologie ontstaan er nieuwe ethische vragen: wat is de juiste manier om de nieuwe kennis en mogelijkheden toe te passen? Daarbij moet altijd rekening worden gehouden met de waardigheid van de menselijke persoon. Hoe goed intenties ook mogen zijn, niets wat deze waardigheid schendt kan als moreel juist worden beschouwd.

Lees de DOCAT nummers 69-83.

Wat zegt de DOCAT?

- 1 Over welk soort vragen gaat de bio-ethiek?
- 2 Vanaf welk moment begint het menselijk leven? Is er een verschil tussen het begin van het menselijk leven en het begin van de menselijke persoon?
- 3 Wanneer zijn de waardigheid van een persoon, zijn recht op leven en zijn persoonlijke integriteit in het bijzonder in gevaar?
- 4 Waarom is het moreel niet toegestaan om een einde te maken aan je leven?

Wat zegt de Bijbel?

- 1 Wat zegt Genesis 9, 5-6 over de gevolgen die het heeft als je iemand van het leven berooft? Waarom is het menselijk leven waardevol volgens deze tekst?
- 2 Het kan heel moeilijk zijn als je een ander ziet lijden en daar niets aan kunt doen. Lees 2 Korintiërs 1, 3-7. Wat zegt Paulus over wat je moet doen wanneer je geconfronteerd wordt met lijden?
- 3 De eerst brief van Petrus (4, 1) legt een verband tussen lichamelijk lijden en geestelijke groei. Geloof jij dat God iets goeds uit het lijden kan laten ontstaan? Heb je dat ooit bij iemand gezien, of heb je het zelf meegemaakt?

Gesprek

- 1 Geloof jij dat ieder menselijk leven dezelfde waarde en waardigheid bezit? Waarom wel of waarom niet?
- 2 Hoe kun je iemand helpen die ergens onder lijdt? Kun je voorbeelden noemen?
- 3 Abortus en euthanasie kunnen allebei emotioneel beladen onderwerpen zijn. Hoe kun je jouw overtuigingen op een opbouwende, liefdevolle wijze uitdragen? En wat moet je zeker niet doen?

Actie

- 1 Is er iets wat jou op dit moment (geestelijk of lichamelijk) pijn doet? Neem het op in jouw gebed en vraag God of je mag groeien door dit lijden.
- 2 Verzamel een aantal gebeden (de rozenkrans, het getijdengebed of andere gebeden) en bid daarmee voor mensen die ziek zijn of oud en hulpbehoevend. Stuur ze een kaart om ze te laten weten dat je aan ze denkt en voor ze bidt. Als je niemand persoonlijk kent, vraag het aan de parochie of zij iemand kennen.
- 3 Bid deze week iedere dag om een groter respect voor de waardigheid van het menselijk leven in alle levensfasen.

Reflectie

De waardigheid van de menselijke persoon is absoluut. Zij hangt niet af van leeftijd, bekwaamheden, gezondheid of wat dan ook. Ieder leven telt, onafhankelijk van hoe we oordelen over de kwaliteit van dat leven. Vanaf het moment van de conceptie tot het moment van de natuurlijke dood moeten het leven, de waardigheid en de lichamelijke integriteit van een persoon worden beschermd, omdat het zijn meest fundamentele recht is, waarvan alle andere rechten zijn afgeleid. De sociale leer van de Kerk maakt in zijn volle breedte een fundamentele keuze voor het leven. Zoals paus Johannes Paulus II schrijft: "De onschendbaarheid van de persoon, die een afspiegeling is van de absolute onschendbaarheid van God, komt primair en fundamenteel tot uitdrukking in de onschendbaarheid van het menselijk leven: het recht op gezondheid, op een huis, werk, een gezin en cultuur bijvoorbeeld is misleidend wanneer het recht op leven, dat het meest basale en fundamentele recht

is en de voorwaarde voor alle andere rechten, niet wordt verdedigd met alle mogelijke middelen" (Christi-fideles Laici, 38). Daarom zijn we geroepen om het recht op leven en de waardigheid van anderen in iedere levensfase te beschermen. Dat betekent opkomen voor de rechten van het ongeboren kind en liefde en ondersteuning geven aan zwangere moeders die zich in een moeilijke situatie bevinden. Het betekent een stem geven aan mensen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld, hongerigen voeden, bidden voor vrede in landen waar oorlog woedt en zieken en ouderen beschermen tegen iedere vorm van euthanasie.

- 1 Hoe zeg je in je eigen woorden wat het betekent om fundamenteel voor het leven te kiezen?
- 2 Denk je dat God jou persoonlijk roept om op te komen voor de waardigheid van het menselijk leven? Zo ja, hoe dan en voor personen in welke fase van het leven? En zo nee, waarom niet?